

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-154>

УДК 331.55

АСИМІЛЯЦІЯ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЇХ ПІДТРИМКИ

ASSIMILATION OF LABOR MIGRANTS AND TOOLS FOR THEIR SUPPORT

Зайченко Катерина Сергіївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри підприємництва і торгівлі,
Національний університет «Одеська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0975-2175>

Zaichenko Kateryna

Odesa Polytechnic National University

У статті розглянуто основні аспекти асиміляції трудових мігрантів та інструменти їх підтримки. Визначено фактори, що мають суттєвий вплив на сталість підвищення кількості міжнародних мігрантів у світі. Відзначено причини збільшення кількості трудових мігрантів та частки трудових мігрантів у загальній кількості мігрантів працездатного віку, в той час як кількість працездатного віку навпаки зменшується. Висвітлено підходи до визначення поняття «асиміляція» вітчизняними та зарубіжними науковцями та її особливості. Вітчизняні вчені переважно розглядають її сутність у контексті соціології, етнології та культурних студій як процес інтеграції; зарубіжні – як процес інтеграції з повною або частковою втратою певних національних особливостей. Розглянуто складові асиміляції та визначено її інструменти підтримки трудових мігрантів відповідно до них.

Ключові слова: міграція, мігранти, трудові мігранти, асиміляція, інтеграція, інструмент, процес.

The article discusses the main aspects of assimilation of labour migrants and tools for their support. An analysis of labour migration in the world is carried out. In the period from 1960 to 2020, there was a significant increase in the number of international migrants, which maintains a certain trend. The factors that have a significant impact on the sustainability of the current dynamics are identified: economic, political and social. With regard to the dynamics of the number of labour migrants and the share of labour migrants in the total number of migrants of working age, these indicators are increasing, while the number of working age migrants is decreasing. The reasons for this are noted, including the following: population ageing, changes in demand for different categories of workers, changes in social and immigration policies. Approaches to the definition of the concept of 'assimilation' by domestic and foreign scholars and its features are highlighted. Domestic scholars mainly consider its essence in the context of sociology, ethnology and cultural studies as a process of integration; foreign scholars – as a process of integration with full or partial loss of certain national characteristics. The article considers the components of assimilation, and the tools for assimilation of labour migrants in accordance with them are defined, in particular cultural or behavioural assimilation includes language courses and cultural programmes, social adaptation courses; structural assimilation – access to the labour market, educational programmes for children and adults; marital assimilation – cultural and social events, information campaigns and support for intercultural families; Identity assimilation – civic education courses, mentoring programmes with local residents, naturalisation ceremonies; social assimilation – social programmes and assistance, language courses and cultural education, labour market integration, support for intercultural exchanges; assimilation dependent on the attitudes of the host society and assimilation dependent on the behaviour of the host society.

Keywords: migration, migrants, labour migrants, assimilation, integration, tool, process.

Постановка проблеми. Глобалізаційні та інтеграційні процеси, які активно поширюються країнами світу формують нові умови життя населення, соціального та економічного розвитку держав в цілому. За останні десятиліття відзначається досить значне збільшення кількості трудових мігрантів, що з одного боку

надає більше можливостей, а з іншого – призводить до виникнення ризиків та небезпек, що пов'язано з асиміляцією та адаптацією трудових мігрантів до нового життя, як у професійному аспекті, так і соціальному та культурному. Асиміляція трудових мігрантів є однією з ключових проблем у сучасному

глобалізованому світі, де міжнародна міграція набуває все більшого масштабу. Нині під впливом багатьох процесів, зокрема глобалізаційних та інтеграційних, багато розвинених країн стикаються з викликами інтеграції іноземних працівників не лише у свої економіки, а й у суспільства в цілому. Даний процес охоплює не лише професійну адаптацію, але й культурну, соціальну, мовну та політичну інтеграцію. Саме рівень успішності асиміляції мігрантів має вирішальне значення для збереження соціальної стабільності, запобігання виникненню конфліктів, а також для економічного розвитку країн-реципієнтів. Саме все вище відзначене і стало причиною того, що країни, які є привабливими для трудових мігрантів або мають потребу в окремих спеціалістах, почали розробляти різноманітні стратегії та інструменти підтримки їхньої інтеграції. Подібні ініціативи мають на меті не лише адаптацію для мігрантів, але й також покращення їх економічних перспектив.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню процесів асиміляції трудових мігрантів та інструментів їх підтримки присвячено роботи багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. До перших варто віднести наукові праці таких авторів: Володько В., Лісовська М., Плющ В., Ровенчак О., Шульга М., які в своїх працях розглядають переважно соціокультурний аспект асиміляції та адаптації мігрантів. Щодо зарубіжних вчених відзначимо роботи таких авторів, як Day J. Ch., Christian Dustmann, LeAna B. Gloor, Milton Gordon, Joseph-Simon Gцrlach, Shin H. B., які в своїх наукових працях висвітлюють роль та значення асиміляції.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В той же час не досить широко висвітлено інструменти підтримки мігрантів, зокрема трудових, які запроваджуються при забезпеченні їх асиміляції, та їх вплив на даний процес в приймаючому суспільстві.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення процесів асиміляції провідними країнами світу, що направлені на підтримку трудових мігрантів. Досягнення мети буде забезпечено виконанням таких завдань:

- 1) аналіз динаміки трудової міграції у світі;
- 2) висвітлення сутності поняття «асиміляція» та її особливостей;
- 3) визначення інструментів асиміляції мігрантів, у тому числі трудових.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трудова міграція в сучасному світі

є одним з найбільш динамічних процесів, який має суттєвий вплив на економічний, соціальний та політичний розвиток як країн, що приймають мігрантів, так і країн, з яких вони емігрують. Відповідно до даних Світового Банку, станом на 2022 рік кількість мігрантів становить близько 184 млн. осіб, що складає 2,3% населення світу [1]. Окремо варто відзначити, що за оцінками Організації Об'єднаних Націй (ООН), кількість мігрантів з України у світі з початку повномасштабного вторгнення суттєво збільшилась і становить 6,7 млн. осіб, більшість яких є жінки та діти.

Розглянемо більш детально динаміку кількості міжнародних мігрантів у період з 1960 по 2020 роки, що надається Департаментом з економічних та соціальних питань ООН (рис. 1).

Відзначимо, що показники рівня кількості мігрантів, що надаються Світовим Банком та ООН, суттєво відрізняються. Це полягає у відмінностях при розрахунку осіб, які вважаються мігрантами: Світовий Банк враховує лише тих мігрантів, які перебувають у приймаючій країні більше одного року, в той час як ООН до числа вище відзначених також відносить мігрантів, які змінюють країну свого проживання через 3–12 місяців.

Відповідно до рис. 1, у період з 1960 по 2020 рік спостерігається суттєве збільшення кількості міжнародних мігрантів, зберігаючи сталий тренд до зростання. Основними факторами даної динаміки є економічні, політичні та соціальні. Щодо економічних факторів, відзначимо вплив економічного зростання в розвинених країнах, зокрема США, Канада, країни Західної Європи, що мали великий попит на робочу силу, особливо низько кваліфіковану працю, що стимулювало потік мігрантів. Серед ключових політичних факторів, що відобразилось на підвищенні рівня міграції у світі, відзначимо війни та військові конфлікти, а також реалізацію політики імміграції. Регіональні конфлікти та війни сприяють значному збільшенню кількості мігрантів задля отримання ними статусу «біженців» та пошуку безпеки в інших країнах. Суттєво впливає на рівень міграції також послаблення або навпаки посилення імміграційних законів, відповідно до того, які макроекономічні цілі планує досягти держава. Соціальні фактори також відзначають суттєву роль при підвищенні рівня міграції, зокрема такі: старіння населення в розвинених країнах та освіта і мобільність. Щодо першого особливо відчутно його вплив у країнах Європи та Північної Америки, що змушує

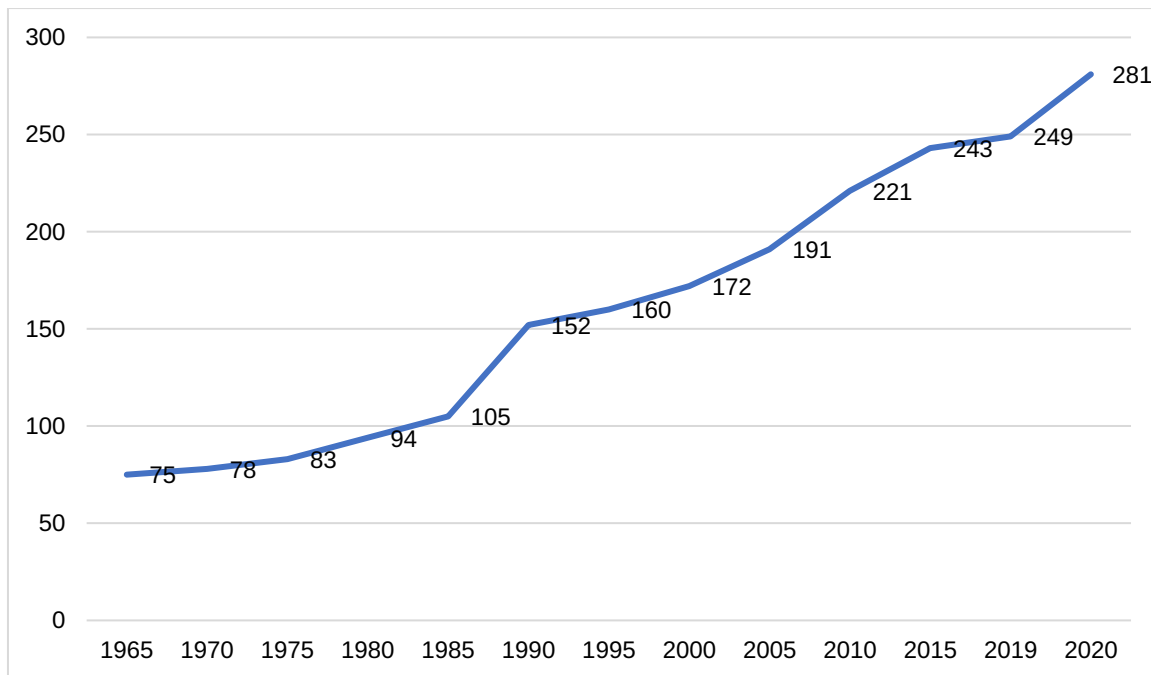

Рис. 1. Динаміка кількості міжнародних мігрантів у період з 1960–2020 рр., млн осіб

Джерело: [1]

уряди залучати все більше мігрантів для заповнення вакансій, особливо в галузях охорони здоров'я та догляду за літніми людьми. Щодо другого, то саме збільшення доступу до освіти та професійних можливостей у різних країнах світу призвело до збільшення числа людей, які виїжджають на навчання або професійну реалізацію за кордон.

Відмінною рисою, що характеризує сучасний розвиток процесів міжнародної міграції є те, що в структурі міграційних потоків переважає саме трудова міграція. Розглянемо більш детально динаміку кількості трудових мігрантів (млн. осіб) та частку трудових мігрантів у загальній їх кількості працездатного віку (%) у період з 2013 по 2020 роки (рис. 2).

Відповідно до даних, що представлені на рис. 2, відзначимо зворотну залежність: чисельність трудових мігрантів за відзначений період збільшується, а кількість мігрантів працездатного віку навпаки зменшується. Причини даної тенденції можуть бути різні, зокрема серед основних: старіння населення, зміна попиту на різні категорії працівників, зміни в соціальній та імміграційній політиці. Також варто окремо відзначити, що з часом трудові мігранти прагнуть возз'єднатися з сім'єю, члени якої не обов'язково мають на меті працювати в країні перебування.

Лідерами серед країн призначення мігрантів у 2020 році були такі: США (50,7 млн осіб),

Німеччина (13,1 млн осіб), Саудівська Аравія (13,1 млн осіб), Великобританія (9,6 млн осіб) та інші. При цьому відзначимо, що проведене дослідження серед мігрантів, які прибували до Німеччини, показало, що протягом перших 5 років після прибуття рівень тих, хто залишає країну, сягає між 10% та 20%, після 15 років – між 40% та 50% [2]. Варто відзначити, що до складу вибірки входять іммігранти чоловічої статі з Туреччини, які не мають вищої освіти та прибули до Німеччини після 1961 року у віці близько 16 років.

Мінімізація вище відзначених показників може бути забезпечена за рахунок впровадження інструментів асиміляції та підтримки мігрантів у цілому та трудових мігрантів зокрема.

Асиміляція – це процес інтеграції індивідів або груп, в якому меншини поступово приймають культуру, мову, цінності та інші аспекти більшості або домінуючого суспільства, до якого вони належать [3]. Даний процес може відбуватися як у добровільній формі, так і під тиском держави, переважно охоплюючи такі сфери життя: культурну, мовну, економічну, соціальну та політичну.

М. Шульга висвітлює сутність поняття «асиміляція» у контексті соціології, етнології та культурних студій та відзначає, що асиміляція – це процес поступової інтеграції особистості або соціальної групи, що належить

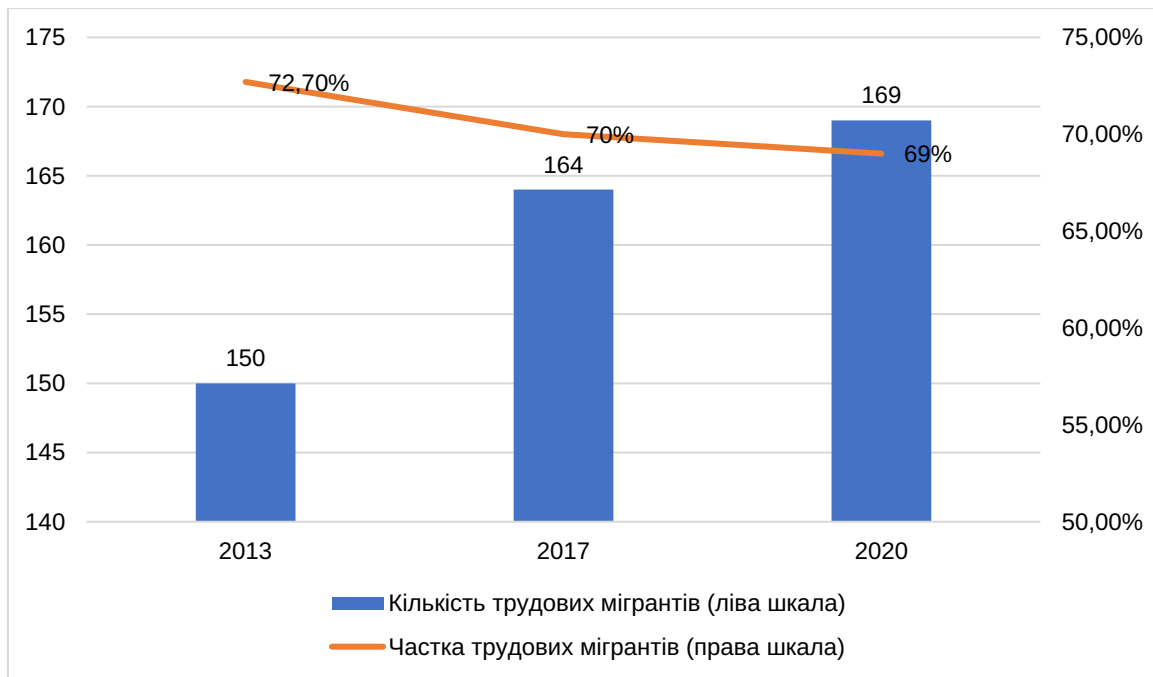

Рис. 2. Динаміка кількості трудових мігрантів (млн. осіб) та частка трудових мігрантів у загальній їх кількості працездатного віку (%), 2013–2020 рр.

Джерело: [1]

до етнічної меншини, у культуру домінуючого етносу або соціальної групи, внаслідок якого відбувається втрата або часткова втрата мовних, культурних та інших національних особливостей [4]. Вчений відзначає, що даний процес може бути як природним, так і вимушеним під впливом політичних чи соціальних факторів.

Вчені А. Рудігер та С. Спенсер серед п'яти концепцій соціальної інтеграції іммігрантів виділяють асиміляцію. Вони відзначають, що «асиміляція – односторонній процес засвоєння іммігрантом уже наявного соціального порядку, гомогенної культури та набору цінностей, який передбачає зміни, що стосуються лише іммігранта [5].

Відомий американський соціолог Роберт Парк, який досліджує расові проблеми міжкультурної взаємодії в містах США, у 1928 розробив теорію асиміляції. Відповідно до отриманих результатів досліджень, вчений відзначав, що будь-який індивід, котрий за власним бажанням або проти нього знаходить себе в ситуації існування на межі двох різних культур, проходить процес адаптації на шляху до пристосування до полікультурних умов [6].

Важливим аспектом також є те, що асиміляція має два основні елементи: відчуження та безпосередньо асиміляцію. Щодо першого, то воно представляє собою відмову індивіда

від власних цінностей, культури, традицій та норм поведінки. В свою чергу другий елемент – асиміляція – представляє собою повне засвоєння та входження до групи з притаманними їй членам норм поведінки, цінностей, культури та традицій. При цьому варто відзначити, що асиміляція розподіляється і за видами, що відображають у тому числі процес її забезпечення.

У першому випадку відбувається злиття кількох груп і утворення повністю нової – це так званий «плавильний котел» (melting pot), що передбачає свідому чи несвідому зміну власної ідентичності, відмову від попередньої групової ідентичності для всіх груп та творення певної нової [6].

Що стосується другого типу асиміляції, він виник у результаті критики того, що попередній тип – «плавильний котел» – створює суспільство, яке в першу чергу реагує на домінуючу культуру замість того, щоб об'єднатися в абсолютно нове утворення [7]. І як наслідок соціологи, антропологи та культурні географи запропонували такий тип асиміляції як англоконформізм («Anglo-conformity»). Даний тип асиміляції в більшій мірі насамперед залежить від готовності мігрантів до співпраці та переорієнтацію на домінуючу культуру.

Без продуманої системи заходів щодо асиміляції мігрантів можливі загострення

конфліктів цінностей, боротьба за ресурси між мігрантами і корінним населенням країни [8]. В даному аспекті важливим є врахування основних стадій асиміляції, які запропоновано американським соціологом Мілтоном Майроном Гордоном (таблиця 1).

Інструменти культурної або поведінкової асиміляції спрямовані на полегшення інтеграції мігрантів у нове культурне середовище, допомагаючи їм адаптуватися до соціальних норм, традицій та стилю життя приймаючої країни. Відзначені інструменти сприяють

Таблиця 1

Сім складових/стадій асиміляції за М. М. Гордоном

Складова або стадія асиміляції	Умови та субпроцеси	Інструменти забезпечення
Культурна або поведінкова асиміляція (акультурація)	Заміна власних культурних (включно з релігійними) елементів тими, які притаманні суспільству, що приймає.	<i>Мовні курси та культурні програми, культурні та міжкультурні заходи, курси соціальної адаптації, менторські програми та програми наставництва, навчання для дітей та молоді, програми залучення до волонтерства та громадських ініціатив, доступ до ЗМІ та медіаресурсів, підтримка громадських організацій.</i>
Структурна асиміляція	Високий рівень взаємодії та участі іммігрантів в інституціях, асоціаціях, різних групах, соціальних мережах суспільства, що приймає, на рівні корінного населення.	<i>Доступ до ринку праці, освітні програми для дітей і дорослих, програми соціального забезпечення та медичного обслуговування, житлові програми, інституційна підтримка підприємництва, політична інтеграція та громадянські права, підтримка громадських організацій, доступ до фінансових послуг.</i>
Шлюбна асиміляція (амальгамація)	Високий рівень змішаних шлюбів між представниками іммігрантських спільнот та суспільства, що приймає.	<i>Культурні та соціальні заходи, міжкультурні клуби та об'єднання, програми соціальної інтеграції для молоді, інформаційні кампанії та підтримка міжкультурних сімей, соціальні мережі та платформи знайомств.</i>
Ідентифікаційна асиміляція	Розвиток відчуття національної та етнічної належності винятково до суспільства, що приймає, або ідентифікації, пов'язаної з участю в новій етнічно-національній спільноті.	<i>Курси громадянської освіти, церемонії натуралізації, менторські програми з місцевими жителями, соціальні програми, що підтримують місцеву ідентичність, молодіжні обміни та освітні програми, програми участі в місцевому самоврядуванні та громадських ініціативах.</i>
Асиміляція, залежна від ставлень суспільства, що приймає	Відсутність упереджених ставлень між представниками іммігрантських спільнот і суспільства, що приймає.	<i>В залежності від моделі асиміляції, що відрізняються ставленням приймаючого суспільства до мігрантів, від рівня відкритості чи закритості суспільства до нових культур.</i>
Асиміляція, залежна від поведінки суспільства, що приймає	Відсутність дискримінаційних проявів стосовно іммігрантів.	<i>В залежності від поведінки суспільства, що приймає, зокрема, чи суспільство ставить до мігрантів як до рівноправних членів або, навпаки, обмежує їхню участь.</i>
Суспільна асиміляція	Відсутність владних та ціннісних конфліктів.	<i>Соціальні програми та допомога, мовні курси та культурна освіта, освітні програми для дітей та дорослих, інтеграція на ринку праці, громадська участь та волонтерські програми, підтримка міжкультурних обмінів, інституційна підтримка сімейної адаптації, підтримка у політичній інтеграції, доступ до медичних послуг та психологічної допомоги.</i>

Джерело: доповнено автором на підставі [5]

налагодженню культурних зв'язків і формують взаєморозуміння між мігрантами та приймаючим суспільством.

Інструменти структурної асиміляції направлені на те, щоб мігранти могли повноцінно інтегруватися в ключові суспільні інститути приймаючої країни, такі як ринок праці, системи освіти, медичне обслуговування та політичне життя. Завдяки ним структурна асиміляція сприяє рівноправній участі мігрантів у суспільних інституціях, що є основою для їхньої успішної інтеграції та соціальної стабільності.

Інструменти шлюбної асиміляції спрямовані на утворення міжкультурних сімей та інтеграції мігрантів через створення шлюбних зв'язків з місцевим населенням. Вони підтримують формування стійких соціальних зв'язків, які сприяють культурному і соціальному розвитку. Запровадження вище відзначених інструментів забезпечує взаємне культурне зближення, покращує соціальне прийняття міжкультурних шлюбів і сприяє довготривалому включенню мігрантів у суспільне життя.

Ідентифікаційна асиміляція та її інструменти направлені на те, щоб мігранти могли відчувати себе частиною нового суспільства, приймаючи його цінності, ідентифікуючи себе з культурою та традиціями приймаючої країни. Вони сприяють поступовому прийняттю мігрантами культури, цінностей та ідентичності приймаючої країни, водночас дозволяючи їм зберігати власну унікальність і знаходити баланс між обома культурами.

Інструменти асиміляції можуть значно відрізнятися в залежності від ставлення приймаючого суспільства до мігрантів, а також від рівня відкритості чи закритості суспільства до нових культур, зокрема такими моделями як інклюзивна, сегрегаційна, модель асиміляції «плавильного котла», модель повної асиміляції. Вище відзначені моделі мають відповідні інструменти, які і визначають ставлення приймаючого суспільства до мігрантів, а також від його рівня відкритості чи закритості до нових культур. Кожна з цих моделей впливає на асиміляцію мігрантів по-різному, і вибір інструментів залежить від того, наскільки приймаюче суспільство готове підтримувати культурну різноманітність та індивідуальність мігрантів або вимагає від них повної адаптації до місцевих норм.

Інструменти асиміляції мігрантів залежать від поведінки суспільства, що приймає, а саме від того, чи суспільство ставиться

до мігрантів як до рівноправних членів або, навпаки, обмежує їхню участь. Виходячи з цих підходів, можна виокремити такі моделі: інтегративна, асимілятивна, сегрегаційна та мультикультурна. Дані моделі демонструють, як поведінка приймаючого суспільства може впливати на інструменти асиміляції, змінюючи як сам процес адаптації, так і рівень інтеграції мігрантів у нове середовище.

Інструменти суспільної асиміляції направлені на включення мігрантів у соціальне, економічне та політичне життя приймаючого суспільства. Вони допомагають мігрантам адаптуватися до нових умов, встановлювати зв'язки з місцевим населенням та інтегруватися в громадські інститути. Вище відзначені інструменти сприяють соціальній інтеграції мігрантів, роблять їх повноцінними учасниками суспільного життя, а також допомагають побудувати взаємозв'язки між різними культурами.

Потреба будь-якого індивіда в соціальній активності, суспільній діяльності та задоволенні матеріальних потреб спонукає до включення потенційного працівника в економічну систему [9].

Одним із ключових аспектів асиміляції є забезпечення доступу мігрантів до ринку праці, що включає у тому числі визнання їх професійних кваліфікацій і забезпечення підтримки у професійному та кар'єрному зростанні. Розвинені країни доволі активно впроваджують програми, що направлені на перекваліфікацію та підвищення кваліфікації для мігрантів задля полегшення їх інтеграції та адаптації. В той же час велика увага приділяється соціальній адаптації та інтеграції, зокрема за рахунок впровадження програм, які сприяють інтеграції всієї родини мігрантів у нове суспільство.

Відмітимо, що близько 34% робочої сили США – тимчасові, позаштатні співробітники (фрілансери) або працюють віддалено. Очікується, що до 2020–2025 років їхнє число сягне 40–50% [11]. Це потребуватиме нових підходів та впровадження суттєвих змін у діючі програми підтримки асиміляції трудових мігрантів не лише в США, а й в інших провідних країнах світу.

Башинська І.О. відзначає, що «цифрова трансформація робочого місця вимагає переосмислення традиційних методів управління на користь гнучкості, віддалену роботу та інструменти цифрової співпраці» [12, с. 67].

Результати дослідження [10], що були проведені у США виявили взаємозв'язок та

вплив різних факторів на адаптацію мігрантів, у тому числі і трудових. По-перше, рівень володіння англійською мовою має прямий вплив на рівень доходів, соціальний статус та можливості працевлаштування. По-друге, науковцями відзначено взаємозалежність між працевлаштуванням та рівнем доходів з одного боку та соціально-демографічними особливостями мігрантів з іншого боку. До останнього віднесено стать, рівень освіти, займану посаду, вік та расу респондента, а також загальна тривалість його проживання у США та ін.

Висновки. Сучасні підходи до асиміляції трудових мігрантів є частиною комплексної підтримки їхньої інтеграції у соціальне та економічне життя приймаючих суспільств.

Ключові фактори, які впливають на процеси міграції, зокрема економічні можливості, соціальні та політичні виклики, а також культурні особливості. Основними інструментами асиміляції, що використовують для інтеграції трудових мігрантів у суспільство та ринок праці, є програми перекваліфікації, соціальної допомоги, мовної адаптації та підтримки родинної інтеграції. Успішна асиміляція сприяє не лише економічному зростанню, але й соціальній стабільності, зменшуючи ризики конфліктів та підвищуючи рівень взаєморозуміння між мігрантами та місцевим населенням. Відсутність системи інтеграційних заходів і асиміляційних інструментів може викликати ризик соціальної відчуженості та спричинити негативні наслідки для суспільства в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Калініна С. П., Ланська С. П., Подунай В. В. Аналіз міграційної політики держав: орієнтири для України. Київ, 2024. 157 с.
2. Jérôme Adda, Christian Dustmann, Joseph-Simon Görlach, The Dynamics of Return Migration, Human Capital Accumulation, and Wage Assimilation, *The Review of Economic Studies*, Volume 89, Issue 6, November 2022, Pages 2841-2871. DOI: <https://doi.org/10.1093/restud/rdac003> (дата звернення: 25.08.2024).
3. Gordon Milton M. Assimilation in American Life: The Role of Race, Religion, and National Origins. New York: Oxford University Press, 1964.
4. Шульга М. А. Соціокультурна асиміляція етнічних меншин в Україні. Київ : Інститут соціології НАН України, 2011.
5. Володько В. В., Ровенчак О. А. Моделі соціокультурної адаптації іммігрантів. *Вісник Львівського університету. Серія соціологічна*. 2008. Випуск 2. С. 182–210.
6. Плющ В. А. Соціологічні моделі соціокультурної адаптації сучасних мігрантів в іншокультурному середовищі. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2020. Випуск 27. С. 103–114.
7. LeAna B. Gloor From the Melting Pot to the Tossed Salad Metaphor: Why Coercive Assimilation Lacks the Flavors Americans Crave. 2006. *University of Hawaii*. 29 May 2014. URL: <https://hilo.hawaii.edu/campuscenter/hohonu/volumes/documents/Vol04x06FromtheMeltingPot.pdf> (дата звернення: 30.08.2024).
8. Лісовська М. М. Захист прав трудових мігрантів: європейський досвід Європейські та міжнародні підходи до захисту прав людини : матер. регіон. наук.-практ. конф., 7 квіт. 2017 р. С. 73–77.
9. Bashynska, I., Smokvina, G., Bondarevska, K., Semigina, T.; Tsikalo, Y.; Terletska, V. (2023). Unleashing sustainable recovery and development: analyzing European countries' labor market experience. *Acta Innovations*, 49, pp. 5–16.
10. Day J. Ch., Shin H. B. How Does Ability to Speak English Affect Earnings Presented at the Annual Meeting of the Population Association of America, Philadelphia, PA, March 31-April 2, 2005. URL: <http://census.gov/content/dam/Census/library/working-papers/2005/demo/2005-Day-Shin.pdf> (дата звернення: 12.08.2024).
11. Зайченко К. С. Ринок фрілансу в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5994> (дата звернення: 17.08.2024).
12. Bashynska I., Brylenko K., Dovbniak N. Analysis of global experience in managing the risks of skilled personnel during the post-war recovery period. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 8. С. 65–70.

REFERENCES:

1. Kalinina, S., Lans'ka, S., Podunay, V. (2024). *Analiz mihratsiynoyi polityky derzhav: oriyentyry dlya Ukrayiny* [Analysis of migration policy of states: guidelines for Ukraine]. Kyiv. [In Ukrainian]
2. Adda, J., Dustmann, C., Görlach, J-S. (2022). The Dynamics of Return Migration, Human Capital Accumulation, and Wage Assimilation, *The Review of Economic Studies*, 89 (6), 2841–2871. DOI: <https://doi.org/10.1093/restud/rdac003>

3. Gordon, M. M. (1964). *Assimilation in American Life: The Role of Race, Religion, and National Origins*. New York: Oxford University Press.
4. Shul'ha, M. (2011). *Sotsiokul'turna asymilyatsiya etnichnykh menshyn v Ukrayini* [Sociocultural assimilation of ethnic minorities in Ukraine]. Kyiv: Instytut sotsiologiyi NAN Ukrainy. [In Ukrainian]
5. Volod'ko, V., Rovenchak, O. (2008). Models of sociocultural adaptation of immigrants. *Bulletin of Lviv University. Sociological series*, 2, 182–210. [In Ukrainian]
6. Plyushch, V. (2020). Sociological models of sociocultural adaptation of modern migrants in a foreign cultural environment. *Actual problems of philosophy and sociology*, 27, 103–114. [In Ukrainian]
7. Gloor, LeAna B. (2014). From the Melting Pot to the Tossed Salad Metaphor: Why Coercive Assimilation Lacks the Flavors Americans Crave. *University of Hawaii*. Retrieved from: <https://hilo.hawaii.edu/campuscenter/hohonu/volumes/documents/Vol04x06FromtheMeltingPot.pdf>
8. Lisovs'ka, M. (2017). Zakhyst prav trudovykh mihrantiv: yevropeys'kyy dosvid [Protection of the rights of labor migrants: European experience]. *Protection of the rights of labor migrants: European experience*, 73–77.
9. Bashynska, I., Smokvina, G., Bondarevska, K., Semigina, T., Tsikalo, Y., Terletska, V. (2023). Unleashing sustainable recovery and development: analyzing European countries' labor market experience. *Acta Innovations*, 49, 5–16.
10. Day, J. Ch., Shin, H.B. (2005). How Does Ability to Speak English Affect Earnings Presented at the Annual Meeting of the Population Association of America. Retrieved from: <http://census.gov/content/dam/Census/library/working-papers/2005/demo/2005-Day-Shin.pdf>
11. Zaichenko, K. (2017). Freelance market in Ukraine: current state and development prospects. *Efficient economy*, 12. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5994> [In Ukrainian]
12. Bashynska, I., Brylenko, K., Dovbniak, N. (2024) Analysis of global experience in managing the risks of skilled personnel during the post-war recovery period. *Investments: practice and experience*, 8, 65–70.